

Veel vragen op spreekuur over invoering van Omgevingswet

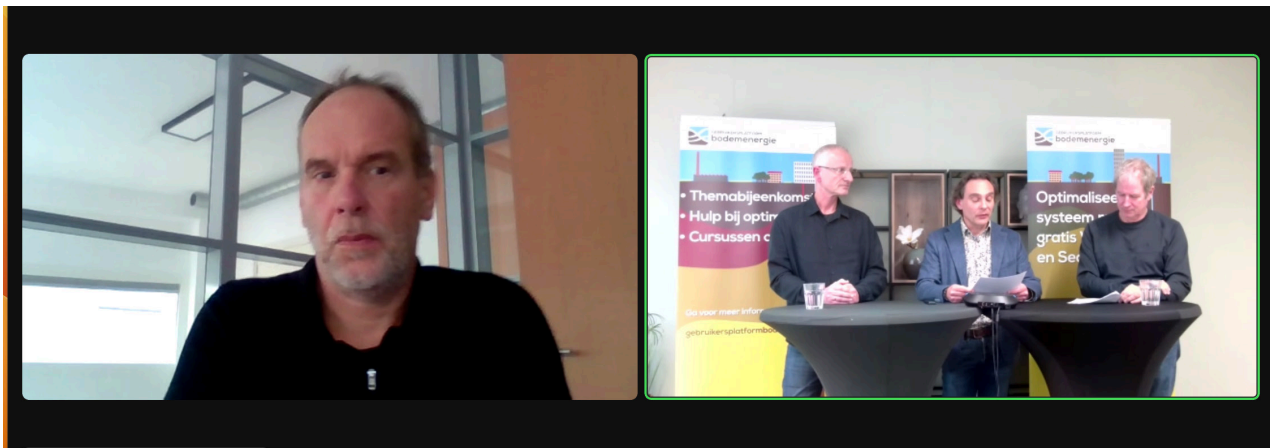
Op meerdere momenten in het jaar organiseert het Gebruikersplatform Bodemenergie een online spreekuur, meestal in samenwerking met een provincie of andere overheidsinstelling. Op 7 november vond er een spreekuur plaats, mede georganiseerd door de provincie Overijssel. Daarin vertelde Kees Berghuis van Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) over wijzigingen in de regelgeving.

Bodemenergie valt namelijk vanaf 1 januari onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Door deze aanpassing is er straks nog maar één regeling voor zowel gesloten als open bodemenergiesystemen (GBES en OBES). De uitvoering van de regeling zal daarmee een basistaak worden van de Omgevingsdiensten. Gemeenten zullen wel beleidsmatig betrokken zijn, maar voor de uitvoering moeten zij een omgevingsdienst inschakelen. Dit is heel duidelijk een taakuitbreiding voor deze diensten. Tegelijk zorgt het Bal wel voor meer afwegingsruimte in de omgevingsplannen en bij de vergunningverlening.

Aangepaste regels

Voor gesloten bodemenergiesystemen bevat het Bal een meldingsplicht, tenzij een gemeente anders heeft bepaald. Ook zijn er aangepaste regels voor grotere GBES en geldt er soms een informatieplicht en registratieplicht. Verder wees Berghuis op de noodzaak om negatieve interferentie tussen systemen te voorkomen. Voor OBES is er in principe een vergunningsplicht, maar bij kleine(re) systemen kan er een vrijstelling zijn. Ook zijn de rollen van provincie en gemeente duidelijker beschreven. Bovendien zijn veel instructievoorschriften uit de voormalige Wet bodembescherming nu algemeen werkende voorschriften in het Bal geworden. Verder gaf Berghuis aan dat het Bal ook een overgangsregeling bevat voor systemen die voor 1 juli 2013 zijn aangelegd.

Tot slot ging Berghuis nog in op de vergunningsprocedures. Deels zijn deze in hoofdlijnen hetzelfde en moet men de reguliere procedure doorlopen. Wel zijn er enkele uitzonderingen, zo liet hij in zijn presentatie zien. De beslistermijn is in principe 8 weken, en kan eventueel met 4 weken worden uitgebreid als de indiener instemt. Vervolgens is er nog een verlenging van maximaal 6 weken mogelijk. Ook is er een dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag voor de algemene regels van het Bal varieert, naar gelang de taak. De hoofdregel is dat de gemeente bevoegd is voor MBA en als waterbeheerder voor de lozingsactiviteit. De uitvoering ligt bij de omgevingsdiensten. Er zijn enkele uitzonderingen, zo is de minister van Defensie het bevoegd gezag voor defensieterreinen en de provincie bij complexe bedrijven en een OBES zonder samenloop.

Met zijn presentatie had Kees Berghuis al veel vooraf ingediende vragen rondom de wetgeving beantwoord. Het belangrijkste is dat gemeenten zich bewust moeten zijn dat zij – nog meer dan voorheen – afspraken moeten maken met de omgevingsdiensten ten aanzien van de uitvoering. De gemeente zal zelf in een omgevingsplan en omgevingsvisie moeten aangeven, welke rol zij bodemenergie geven en hoe ze dat binnen hun gemeentegrenzen willen invullen. Maar zodra het over de uitvoering gaat, is de omgevingsdienst aan zet. Het is dus belangrijk om te beseffen dat, waar voorheen de provincie het bevoegd gezag was, die rol nu in sommige gevallen bij de gemeente kan komen te liggen. Omdat gemeenten voor de uitvoering naar de Omgevingsdiensten moeten, zullen deze diensten flink moeten investeren in kennis en mankracht. Berghuis pleit er overigens wel voor om de uitvoering te concentreren bij de Omgevingsdiensten die dit werk nu al doen. Zij hebben al ervaring en mankracht op dit vakgebied in huis. Dat zal de effectiviteit van de uitvoering sterk bevorderen.

Technische vragen

Na alle regelgeving was er ook ruimte voor technische en inhoudelijke vragen en antwoorden over OBES en GBES. Hiervoor waren nog twee specialisten ingeschakeld. Dagvoorzitter Wouter Wienk van RvO introduceerde daarvoor Henk Witte, directeur van GroenHolland, een leverancier van onder meer gesloten bodemenergiesystemen, en Ivo Everts van AtesControl, consultant en adviseur op het gebied van WKO- en warmtepompsystemen. Deze specialisten beantwoordden verschillende vragen, bijvoorbeeld over de voorwaarden op basis waarvan je de keuze moet baseren voor open of gesloten bodemenergiesystemen. Open systemen hebben de voorkeur bij grotere gebouwen en gebouwcomplexen, of appartementsgebouwen waarbij veel woningen op een kluitje staan. In dat geval kunnen die gebouwen beter via een open bodembronsysteem hun energie krijgen, omdat die een grotere capaciteit hebben. Gesloten systemen passen beter bij rijwoningen of individuele woningen en kleine gebouwen.

Wel is netwerkbelasting een steeds grotere factor om rekening mee te houden. Soms kun je of moet je, vanwege de ruimte op het elektriciteitsnet, andere keuzes maken dan je vanuit de optimale energieprestatie zou doen. Overigens gaven de specialisten aan dat de keuze voor een warmtepomp met GBES in veel gevallen – vanuit de netwerkproblematiek – een veel betere keuze is dan een lucht/water-warmtepompsysteem. Een lucht/water-warmtepomp heeft een aansluitwaarde die een factor 2 hoger is dan een warmtepomp met een bodembron. Het kan zelfs zodanig belangrijk zijn dat een nieuwe wijk met lucht/water-warmtepompen niet wordt geaccepteerd door een netbeheerder, maar eenzelfde wijk met GBES wel.

Verschil tussen lucht en bodem

Er waren ook andere vragen over verschillen tussen bodem en lucht als bron. Zo vereist een systeem met bodembron een hogere investering. Maar zo zeiden de specialisten, een bodembron gaat vele jaren mee, tot wel 50 jaar. Dus als je de exploitatiekosten over die jaren uitrekent, dan is zo'n systeem waarschijnlijk helemaal niet duurder. Met een lange exploitatie heb je dus veel lagere maandlasten. Daarnaast kan een systeem met bodemenergie ook voor (passieve) koeling zorgen, iets wat met een lucht/water-systeem meestal niet kan, en zeker niet voor lage (energie)kosten. Tevens vertelden de specialisten dat er nog steeds nieuwere en geavanceerdere warmtepompen worden ontwikkeld die ook hogere temperaturen opwekken (voor het leveren van tapwater en verwarming met een midden of zelfs hoogtemperatuurafgiftesysteem).

Een belangrijk aandachtspunt bij bodemenergiesystemen is interferentie. Bronnen, of ze nu gesloten of open zijn, moeten elkaar niet negatief kunnen beïnvloeden. Daarom is er regie nodig. Wel wijzigen de inzichten op interferentie langzaam maar zeker, zo vertelden de specialisten. De vooraf bedachte beïnvloeding is in de praktijk toch vaak iets minder groot. Desondanks blijft het belangrijk om met dit fenomeen bij het ontwerp en de vergunningverlening rekening te houden. Hiervoor zijn ook rekenmodellen beschikbaar die het effect vooraf al goed in beeld kunnen brengen.

Nieuwbouw vereist bodemenergie

Tot slot vonden de aanwezige specialisten dat je bij nieuwbouw eigenlijk altijd als eerste moet zoeken naar de toepassing van een bodemenergiesysteem. Pas als dat echt niet haalbaar is (omdat de bodem het niet toelaat, of omdat het financieel echt niet haalbaar is) zou je een ander warmtepompsysteem met lucht of een systeem met collectieve warmtelevering kunnen overwegen.

In de bestaande bouw is het allerbelangrijkste om altijd eerst de schil van een gebouw of woningen zo lekdicht mogelijk te maken. Alles wat je kunt beperken in je energieverlies, hoeft je niet op te wekken. Dat zou het motto moeten zijn in de bestaande bouw. Dus als het energiegebruik maximaal is geminimaliseerd, dan is het ook in de bestaande bebouwde omgeving in veel gevallen mogelijk om met een kleine bodembron de resterende energiebehoefte op te wekken. De specialisten zien daarom geen belangrijke rol weggelegd voor groen gas of waterstof. Allereerst omdat deze techniek – in tegenstelling tot warmtepompen en bodemenergie – nog een lange ontwikkeling te gaan hebben. Maar ook omdat deze energiedragers voor nog vele andere energiegebruikers van belang zijn. Dit zijn energiegebruikers voor wie waterstof bijvoorbeeld de enige alternatieve energiedrager is die zij kunnen gebruiken. Denk aan de industrie of zwaar transport. En de potentie van groen gas is zodanig klein dat het niet realistisch is om ons vastgoed daarmee op grote schaal te verduurzamen. Kortom, bodemenergiesystemen zijn betrouwbaar, haalbaar, bieden de hoogste efficiency en belasten onze elektriciteitsnetwerken het minste.

Wat doet het Gebruikersplatform Bodemenergie?

Dagvoorzitter Henk van Zoelen startte de bijeenkomst met een korte uiteenzetting over de activiteiten van het Gebruikersplatform Bodemenergie. Het primaire belang van het platform ligt bij kennisoverdracht en discussie. Het Gebruikersplatform Bodemenergie bestaat inmiddels 9 jaar en heeft in die periode vele tientallen workshops, webinars, bijeenkomsten, seminars en symposia georganiseerd. Enkele duizenden eindgebruikers en andere stakeholders bezochten deze bijeenkomsten en een groot deel van de eindgebruikers zijn ook lid van het gebruikersplatform.

Maar het Gebruikersplatform heeft met de WKO-scan, de Second Opinion en het Spreekuur voor gemeenten tevens diensten ontwikkeld die steeds meer eindgebruikers of overheden gebruiken. Deze diensten zijn voor leden gratis of tegen een zeer beperkte vergoeding beschikbaar. Verder zorgt het Gebruikersplatform tegenwoordig ook voor bemiddeling tussen opleidingen en het bedrijfsleven. Zoekt u stagiairs, onderzoekers of afstudeerders of heeft u op een andere wijze behoefte aan nieuw talent, maak uw vraag dan kenbaar bij voorzitter Dick Westgeest. Ook organiseert het Gebruikersplatform Bodemenergie, samen met de Brancheorganisatie Bodemenergie, cursussen die zich ook specifiek richten op eindgebruikers. Tevens kan elk eigenaar van een WKO-systeem bij het gebruikersplatform een gevel-schildje bestellen.

Kijk voor meer informatie op www.gebruikersplatformbodemenergie.nl of stuur een mail naar voorzitter Dick Westgeest: info@gebruikersplatformbodemenergie.nl.

